

SZCZYT ZIEMI RIO +20 – JAKA PRZYSZŁOŚĆ ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU?

Wstęp

Globalny charakter współczesnej gospodarki światowej wywołał nasilenie występowania zagrożeń o ogólnoświatowym charakterze i doprowadził do szukania alternatywnych modeli rozwoju gospodarczego krajów i regionów. Degradacja środowiska, perspektywa wyczerpania surowców energetycznych, a także wzrost dysproporcji w poziomie życia w różnych regionach świata i poszerzanie się stref ubóstwa oraz wahania aktywności gospodarczej spowodowały zainteresowanie nowymi koncepcjami rozwoju. Jedną z nich jest idea rozwoju zrównoważonego. Skala wyzwań związanych z jego realizacją wymaga jednak koordynacji działań na poziomie społeczności międzynarodowej, co obserwuje się od lat 60. XX w.

Celem artykułu jest próba oceny znaczenia postanowień szczytu Ziemi Rio +20 dla realizacji celów Zrównoważonego Rozwoju (ZR) w gospodarce globalnej XXI w. Zasadniczą tezą jest stwierdzenie, że dalsza realizacja postulatów rozwoju o zrównoważonym charakterze stanowi niezwykle trudne wyzwanie dla gospodarki globalnej, zwłaszcza w okresie kryzysu finansowego. Uwarunkowania współczesnej gospodarki światowej wymagają bowiem uwzględnienia interesów różnorodnych uczestników globalnego systemu. Taka sytuacja nie ułatwia jedno-myślności w istotnych kwestiach, zwłaszcza tych, których realizacja wymaga zaangażowania znacznych środków finansowych.

Wybrane postanowienia międzynarodowe dotyczące realizacji zrównoważonego rozwoju

Międzynarodowe debaty na temat powiązania środowiska przyrodniczego i rozwoju miały miejsce już w latach 60. XX w., natomiast obradująca w 1972 r. Konferencja Sztokholmska ONZ pod hasłem „Mamy tylko jedną ziemię” podniosła do rangi podstawowych funkcji państwa problem ochrony środowiska. W jej wyniku pojawił się termin „polityka ochrony środowiska” oraz powołano agencję ONZ UNEP zajmującą się tą problematyką¹. Jednocześnie sformułowano Deklarację Konferencji Narodów Zjednoczonych w Sprawie Naturalnego Środowiska Człowieka, tzw. Deklarację Sztokholmską. W ramach jej zasad zwrócono uwagę m.in. na to, że „[...] sprawy międzynarodowe dotyczące ochrony i poprawy środowiska powinny być potraktowane w duchu współpracy wszystkich krajów, wielkich i małych, na równych zasadach. Współpraca poprzez wielostronne lub dwustronne porozumienia albo inne odpowiednie środki ma istotne znaczenie w zapobieganiu, eliminowaniu lub redukowaniu ujemnych skutków dla środowiska, wynikających z działalności prowadzonej we wszystkich dziedzinach, przy czym współpraca ta powinna brać pod uwagę suwerenność i interesy wszystkich państw. Państwa powinny zapewniać organizacjom międzynarodowym odbywającej się w ramach wielostronnej, skutecznej i dynamicznej roli w ochronie i poprawie środowiska”². Dopiero jednak, opublikowany w 1987 r., Raport Brundtland zapoczątkował, trwający do dzisiaj, międzynarodowy dialog w kwestii wzajemnych relacji między środowiskiem naturalnym a rozwojem gospodarczym. Raportowi Komisji ds. Środowiska i Rozwoju pt. *Nasza Wspólna Przyszłość*, pracującej pod przewodnictwem Bro Harlem Brundtland, zawdzięczamy upowszechnienie nie tylko nazwy sustainable development/le developement durable/zrównoważony rozwój i zdefiniowanie tego pojęcia, ale przede wszystkim nadanie międzynarodowego charakteru tej bez wątpienia przełomowej wizji rozwoju. W tym raporcie sformułowano trzy obszary, uznając konieczność zintegrowania działań w ich zakresie jako warunek niezbędny do poprawy jakości życia wszystkich ludzi, z zachowaniem racjonalnego wykorzystania zasobów naturalnych. Wśród priorytetowych obszarów wymieniono wówczas wzrost gospodarczy i równomierny podział korzyści, ochronę zasobów naturalnych i środowiska oraz rozwój społeczny³.

¹ <http://www.unep.org/>

² por. np. http://greenworld.serwus.pl/deklaracja_sztokholmska1.htm

³ <http://www.earthsummitwatch.org/>

Jednym z najistotniejszych porozumień międzynarodowych w zakresie zrównoważonego rozwoju była Agenda 21, czyli tzw. globalny program działań, dokument podpisany w 1992 r. jako rezultat szczytu Ziemi w Rio de Janeiro obok Deklaracji z Rio na temat środowiska i rozwoju. Agenda 21 jest dokumentem wyznaczającym wszechstronny plan działań na XXI w. zarówno dla organizacji międzynarodowych, w tym przede wszystkim dla ONZ, jak również dla rządów poszczególnych krajów, a także różnorodnych grup społecznych. Znaczenie szczytu potwierdziła obecność przedstawicieli 172 rządów oraz 2400 organizacji pozarządowych. Program ten wskazywał, w jaki sposób można równoważyć rozwój gospodarczy i społeczny z poszanowaniem środowiska, a koszt jego realizacji wyliczono na 600 mld USD⁴. Deklaracja z Rio zawierała natomiast 27 zasad polityki rozwoju i środowiska, które poszczególne państwa, biorąc pod uwagę potrzeby przyszłych pokoleń, powinny uwzględniać w dziedzinie społecznej, gospodarczej, naukowej oraz w zakresie prawodawstwa. Należy także zwrócić uwagę na jej znaczenie dla złagodzenia sporów między państwami uprzemysłowionymi a państwami rozwijającymi się. Wyrazem tego było uznanie, że kraje wysoko uprzemysłowione, jako największy sprawca powstałych do tej pory szkód, powinny ponieść za to główną odpowiedzialność. Trzeba jednak podkreślić, że deklaracja, chociaż podpisana przez wszystkich uczestników szczytu, nie miała charakteru wiążącego⁵.

Milenijny charakter 2000 r. sprzyjał różnorodnym deklaracjom podejmowanym na skalę międzynarodową. Jedną z nich stał się dokument przyjęty na szczycie ONZ i podpisany przez przywódców 189 krajów, zawierający tzw. Milenijne Cele Rozwoju (MCR). Stanowią one osiem konkretnych zobowiązań, których spełnienie do 2015 r. przez kraje sygnatariuszy, bez względu na poziom ich rozwoju, powinno przyczynić się do ograniczenia negatywnych zjawisk obserwowanych w gospodarce globalnej. Milenijne Cele Rozwoju dotyczą redukcji ubóstwa i głodu, zapewnienia równego statusu kobiet i mężczyzn, poprawy stanu zdrowia, poprawy stanu edukacji, walki z AIDS, a także ochrony środowiska naturalnego oraz zbudowania globalnego partnerstwa między narodami na rzecz rozwoju. Ich realizacja jest związana z osiągnięciem określonych celów i współczynników ilościowych. Dotyczą one m.in. zmniejszenia o 50% ilości osób, których dochód nie przekracza 1 USD dziennie, ograniczenia o połowę ilości osób cierpiących głód, a także redukcji wskaźnika umieralności niemowląt i dzieci do 5 roku życia o około 60% i umieralności matek o około 75% oraz umożliwienia edukacji na tym samym poziomie dla chłopców i dziewcząt⁶. Implementacja MCR stanowi

⁴ <http://www.un.org/geninfo/bp/enviro.html>

⁵ UN Conference on Environment and Development 1992, United Nations, 1997.

⁶ Por. np. <http://www.unic.un.org/cele.php>

jedno z podstawowych zadań agendy ONZ ds. Rozwoju UNDP, o której bieżącej działalności będzie mowa w dalszej części artykułu.

Postanowienia Szczytu Rio +20⁷

Negatywne skutki trwającego od kilku lat kryzysu dotknęły, chociaż w różnym stopniu, praktycznie wszystkie gospodarki narodowe. Kryzys uwidocznił także postępujący proces ubożenia wielu grup społecznych i zawodowych, związany z gwałtownym wzrostem bezrobocia w krajach najbardziej dotkniętych skutkami trwającego kryzysu. W tym kontekście szczególnego znaczenia nabral szczyt ONZ w Rio de Janeiro (Rio +20) zwołany w sprawie wypracowania nowych celów zrównoważonego rozwoju (ZR). W jego konsekwencji przedstawiciele blisko 200 państw przyjęli deklarację, w której zobowiązali się ustalić, do 2015 r., nowe założenia dotyczące polityki zrównoważonego rozwoju. Cele ZR powinny zostać opracowane w ciągu trzech lat, ponieważ, jak wspomniano, w 2015 r. wygasają postanowienia Milenijnych Celów Rozwoju. Postanowienia szczytu były także oczekiwane jako sprzyjające rozwiązaniu, przynajmniej niektórych, problemów globalnej gospodarki XXI w.

W konferencji wzięli udział światowi przywódcy oraz kilka tysięcy uczestników reprezentujących m.in. sektor prywatny oraz organizacje pozarządowe. Rozmowy koncentrowały się na dwóch głównych tematach dotyczących budowy „zielonej gospodarki” dla osiągnięcia ZR i ograniczenia ubóstwa oraz poprawy międzynarodowego systemu koordynacji w zakresie zrównoważonego rozwoju⁸.

Na szczycie przyjęto deklarację „Przyszłość jaką chcemy mieć”. W jej 280 artykułach, podzielonych na sześć zasadniczych części, uczestnicy konferencji wyrazili chęć odnowienia zobowiązań na rzecz ZR i promocji idei zrównoważonej przyszłości zarówno na płaszczyźnie ekonomicznej, społecznej, jak i środowiskowej.

W pierwszej części deklaracji podkreślono, że eliminacja ubóstwa jest największym wyzwaniem, przed którym stoi gospodarka globalna. Na uwagę zasługuje także potwierdzenie determinacji uczestników konferencji dla osiągnięcia MCR oraz zaangażowania na rzecz ZR.

⁷ *L'avenir que nous voulons*, Rio+20 Conference des Nations Unies sur le développement durable, NU, Rio de Janeiro, juin 2012, p. 1-59

⁸ *Rezultaty szczytu w Rio*, Unia Europejska.org, <http://www.uniaeupejska.org/rezultaty-szczytu-w-rio>

Na wstępie drugiej części, dotyczącej politycznej odpowiedzialności, potwierdzono odpowiedzialność za realizację wcześniej przyjętych zobowiązań, takich jak Deklaracja Sztokholmska z 1972 r., Deklaracja z Rio z 1992 r., Agenda 21 oraz Milenijne Cele Rozwoju i inne sektorowe porozumienia międzynarodowe. Następnie zwrócono uwagę na konieczność wzmocnienia integracji sprzyjającej spójności w ocenie postępu w zakresie realizacji dokumentów będących efektem spotkań na szczycie w zakresie zrównoważonego rozwoju. Podkreślono również konieczność wspólnego radzenia sobie z problemami już istniejącymi, jak i dopiero pojawiającymi się. W obszarze politycznego zaangażowania potwierdzono także kluczowe znaczenie organizacji publicznych i legislacyjnych dla promocji ZR w ramach zacieśnienia kontaktów z korporacjami i innymi interesariuszami.

W trzeciej części skupiono uwagę na znaczeniu tzw. zielonej gospodarki dla zrównoważonego rozwoju i zmniejszenia obszarów biedy. Przyznano każdemu krajowi swobodę w wyborze modelu i narzędzi realizacji ZR, w jego trzech wymiarach, ze względu na narodowe priorytety i specyficzne uwarunkowania.

Ponad 25 paragrafów czwartej części koncentruje się na rozwiązaniach instytucjonalnych w zakresie ZR, podkreślając nieodzowność ich wzmocnienia we wszystkich trzech wymiarach ZR. Ponadto zaakcentowano konieczność intensyfikacji działań instytucjonalnych na skalę międzynarodową. W filarze „środowisko” potwierdzono potrzebę rozwoju zarządzania środowiskiem w ramach międzynarodowej struktury instytucjonalnej na rzecz ZR. Podkreślono konieczność promowania zrównoważonej integracji gospodarczej, społecznej, jak i ochrony środowiska i zrównoważonego rozwoju oraz koordynację w tym zakresie w ramach Systemu Narodów Zjednoczonych. Ze względu na znaczenie środków finansowych istotnym elementem są uregulowania dotyczące międzynarodowych instytucji finansowych oraz finansowych narzędzi ONZ. Zdając sobie sprawę z konieczności finansowego udziału w realizacji ZR ze strony odpowiednich Agencji ONZ, takich jak UNCTAD, a także innych instytucji finansowych zaproszono je do pełniejszej integracji w działaniach dla ZR, w ramach różnorodnych programów i strategii. Nie pominięto również znaczenia instytucji regionalnych, krajowych i lokalnych w przedsięwzięciach na rzecz ZR. Doceniono znaczenie wymiaru regionalnego w poczynaniach związanych ze zrównoważonym rozwojem, zachęcając władze wymienionych szczebli do opracowywania i wdrażania strategii sprzyjających mu.

W piątej części zwrócono uwagę, że osiągnięcie celów konferencji nie będzie możliwe bez wypełnienia luk wynikających z niewywiązania się z postanowień wcześniejszych szczytów dotyczących ZR. Dokonano przeglądu stopnia

dotychczasowej ich realizacji i wskazano konieczne przedsięwzięcia, niezbędne w skutecznym urzeczywistnieniu wyznaczonych celów. Dotyczą one następujących kwestii: eliminacja ubóstwa, bezpieczeństwo żywnościowe i rolnictwo zrównoważone, woda i ścieki, energia, zrównoważony rozwój turystyki, zrównoważony transport, zrównoważony rozwój miast, zdrowie, propagowanie pełnego i produktywnego zatrudnienia oraz godnej pracy dla wszystkich i ochrony socjalnej, oceany i morza, małe, rozwijające się kraje wyspiarskie, kraje o najniższym poziomie rozwoju, śródlądowe kraje rozwijające się, Afryka, działania regionalne, zmniejszenie ryzyka katastrof, zmiany klimatyczne, lasy, bioróżnorodność, pustynnienie, degradacja gleby, góry, produkty chemiczne i odpady, zrównoważona produkcja i konsumpcja, górnictwo, równość płci i awans społeczny kobiet. Piątą część deklaracji kończą zobowiązania dotyczące wykonania celów ZR, zarówno wcześniej zdefiniowanych, jak i nowo przygotowywanych. Podkreślono, że nowo formułowane cele muszą być konkretne, związane i jednoznaczne, ograniczone co do ilości, a także możliwe do zaimplementowania we wszystkich krajach, uwzględniając jednak ich narodowe priorytety. Ponadto zaznaczono, że cele te powinny dotyczyć tylko obszarów priorytetowych.

W szóstej, ostatniej części, dotyczącej sposobów realizacji, zwrócono uwagę na kwestie finansowania, wzywając wszystkie kraje do potraktowania ZR jako obszaru uprzywilejowanego. Mając świadomość, że warunkiem realizacji wszystkich zadań jest ich finansowe zabezpieczenie, kraje wysoko rozwinięte zobowiązały się do przeznaczenia 0,7% ich PNB na rzecz oficjalnej pomocy rozwojowej dla krajów rozwijających się do 2015 r., a kraje o niższym poziomie rozwoju od 0,15% do 0,2% PNB w analogicznym okresie. W deklaracji uwzględniono także kwestie dotyczące transferu technologii do krajów rozwijających się, a także znaczenie dostępu wszystkich krajów do technologii przyjaznych środowisku, ułatwiających ich dyfuzję w skali międzynarodowej. W ramach wzmacniania potencjału sprzyjającego ZR zaakcentowano konieczność współpracy naukowo-technicznej, zwłaszcza między Północą a Południem oraz Południem i Południem oraz dostrzeżono znaczenie rozwoju zasobów ludzkich w ramach szkoleń, wymiany doświadczeń i ekspertyz. W kwestii dotyczącej handlu podkreślono znaczenie handlu międzynarodowego, jako istotnego czynnika wzrostu i rozwoju gospodarczego. Wezwano również do zakończenia, sprzyjającym zrównoważonemu rozwojowi porozumieniem, trwającej w ramach WTO Rundy z Doha.

Analiza końcowego dokumentu konferencji wskazuje na dominację deklaracji i zapewnień nad konkretnymi zobowiązaniami. Te ostatnie odnoszą się praktycznie jedynie do wspomnianego funduszu na rzecz krajów rozwijających się. Realizacja tego zamierzenia może być jednak trudna ze względu na konsekwen-

cje kryzysu, którego skutki mogą ograniczyć możliwości krajów w wypełnianiu tego zobowiązania.

W ocenie szczytu dominują więc najczęściej dysproporcje między rozbudowanymi oczekiwaniami a ograniczonymi rezultatami. Chociaż ewaluacja szczytu nie jest jednoznaczna i często negatywna⁹, przedstawione podczas jego trwania problemy stanowią rzeczywiste zagrożenie dla współczesnego świata. Sformułowana deklaracja powinna się stać punktem wyjścia dalszych działań na rzecz zrównoważonego rozwoju, którego celem jest ich rozwiązanie lub przynajmniej ograniczenie ich negatywnej skali. Nie ulega wątpliwości, że skala wyzwań, z jakimi musi się zmierzyć współczesny świat jest dużo większa niż środki, które poszczególne podmioty są skłonne przeznaczyć na walkę z globalnymi problemami.

Polska w Konferencji Rio +20

Działania w ramach przygotowania do Konferencji Rio +20 były jednym z priorytetów polskiej prezydencji w obszarze środowiska. Od początku przewodnictwa w Radzie UE Polska aktywnie wspierała globalny proces ZR, starając się o wypracowanie, odpowiadającego oczekiwaniom, stanowiska UE i jej krajów członkowskich w tym zakresie¹⁰. Mimo niejednoznacznej oceny efektów kolejnego Szczytu Ziemi wydaje się, że Polsce udało się osiągnąć pewne wymierne korzyści związane z aktywnym w nim uczestnictwem. Należy podkreślić, że przewodniczący polskiej delegacji, minister środowiska, jako wiceprzewodniczący konferencji uczestniczył nie tylko w jej sesjach plenarnych, lecz także przewodniczył obradom jednej z sesji tematycznych. Wykorzystując te możliwości prowadził aktywne działania promujące Warszawę jako potencjalną siedzibę Zielonego Funduszu Klimatycznego¹¹. Fakt, że Polak został wiceprzewodniczącym powołanej w Rio Platformy Zielonego Przemysłu spowodował natomiast nadzieje na korzystne dla Polski efekty pracy grupy, w ramach której mają być rozwiązywane konkretne problemy krajów rozwijających się. Aktywny udział polskiej delegacji pozwolił też na przedstawienie na tym międzynarodowym forum polskich zie-

⁹ Por. np. K. Świrski, *Rio +20 jak Kongres Futurologiczny*, Newsweek.pl z 25.06.2012, www.newsweek.pl

¹⁰ Por. np. http://www.mos.gov.pl/artykul/4476_nr_7/16833_rio_20.html

¹¹ Korolec, *Udział w konferencji Rio+20 przyniósł Polsce wymierne korzyści*, forsal.pl z 23.06.2012, http://forsal.pl/artykuly/627478,korolec_udzial_w_konferencji_rio_20_przyniosl_polsce_wymierne_korzysci.html

lonych technologii, w tym marki greenEVO jako gwarancji ich jakości¹². Należy również odnotować, że po sukcesie szczytu klimatycznego w 2008 r. w Poznaniu oraz aktywności podczas szczytu Rio +20, to właśnie Polska była kandydatem na gospodarza Konferencji Klimatycznej ONZ w 2013 r. Jest to najbardziej prestiżowe i najważniejsze forum globalnej polityki klimatycznej na świecie. Byłoby to także związane z objęciem na rok merytorycznego przewodnictwa w globalnych negocjacjach klimatycznych.

Działania na rzecz Zrównoważonego Rozwoju w ramach Konferencji ONZ ds. rozwoju (UNDP)

Podjęcie zobowiązań wynikających z deklaracji końcowej szczytu Rio +20 nie jest jedynym, przedsięwziętym w 2012 r., działaniem międzynarodowym na rzecz rozwoju o zrównoważonym charakterze. W październiku 2012 r. odbyła się w Hyderabad w Indiach XI Konferencja Stron Konwencji o Bioróżnorodności. Jest to cykliczne spotkanie państw, które podpisały konwencję ONZ o różnorodności biologicznej, sporządzoną podczas wspomnianego Szczytu Ziemi w Rio de Janeiro, w 1992 r.¹³. Konferencja stanowi najważniejszy, zbierający się co dwa lata, organ konwencji. Efektem działań XI Konferencji było stworzenia strategii, której celem jest stymulowanie wzrostu gospodarczego przy zachowaniu bioróżnorodności. Przyjęty podczas konferencji Plan Strategiczny przewiduje znaczny wzrost inwestycji w tej dziedzinie w 100 krajach do 2020 r.¹⁴. W ramach wspomnianego planu UNDP i rządy będą współpracować na rzecz ochrony bioróżnorodności i zarządzania ekosystemem na powierzchni ponad 1,4 mld ha. Zgodnie z nową strategią, UNDP będzie dążyć do pozyskania dodatkowych środków na zarządzanie bioróżnorodnością m.in. dzięki wsparciu różnorodnych funduszy, w tym Globalnego Funduszu Środowiska (GEF)¹⁵. Fundusze zostaną przeznaczone na finansowanie projektów, które promują wzrost gospodarczy, tworzenie miejsc pracy, ochronę przyrody i zagrożonych siedlisk, a także wzmocnienie skuteczności działań społeczeństw w walce z klęskami żywiołowymi.

¹² Por.np.www.greenevo.gov.pl

¹³ http://mos.gov.pl/artukul/7_archiwum/19369_ostanie_godziny_negocjacji_w_sprawie_bioroznorodnosc.html

¹⁴ *Conférence des parties (COP)*, Convention sur la diversité biologique, <http://www.cbd.int/cop/>

¹⁵ *L'ONU lance une stratégie environnementale cherchant à stimuler la croissance économique tout en protégeant la biodiversité*, Centre d'actualité de l'ONU, http://www.un.org/apps/newsFr/storyF.asp?NewsID=29224#.UIJL1q6A_nQ

Nowa strategia UNDP, sprzyjająca realizacji ZR, skupia się obecnie na trzech obszarach. Pierwszy dotyczy integracji różnorodności biologicznej i działań sprzyjających skutecznemu zarządzaniu ekosystemami dla ich rozwoju. Drugi jest związany z wykorzystaniem potencjału obszarów chronionych poprzez zmiany w procesie ich zarządzania i finansowania, w celu zwiększenia ich wkładu w zrównoważony rozwój. Trzeci odnosi się do zarządzania i odbudowy ekosystemów dla poprawy ich zdolności do przystosowania się do zmian klimatycznych.

Zakończenie

Analiza dotychczasowych porozumień międzynarodowych w zakresie ZR wskazuje na wagę problemu, potwierdzaną przez ogólnoswiatowy poziom, na jakim toczą się rozmowy i zapadają decyzje. Kolejne porozumienia międzynarodowe wyrażają przekonanie o konieczności przedsięwzięć na globalną skalę dla realizacji zrównoważonego rozwoju. Nie ulega jednak wątpliwości, że wypełnianie działań sprzyjających osiągnięciu jego celów wymaga konsekwentnej koordynacji na skalę międzynarodową, a także poniesienia kosztów, o które w okresie kryzysu jest trudniej niż w czasie dobrej koniunktury. Zaniechanie może jednak mieć katastrofalne skutki.

Chociaż trudno nie zgodzić się z opiniami wyrażającymi niedosyt związany z treścią deklaracji końcowej szczytu w Rio w 2012 r., istotne jest konsekwentne przedstawianie istniejących problemów. Najważniejsze jest jednak uporczywe podejmowanie działań zmierzających, nie zawsze wystarczająco konkretnie, do rozwiązywania chociaż niektórych z nich. W tej sytuacji należy wyrazić nadzieję, że rezultaty ostatniego Szczytu Ziemi okażą się dobrym punktem wyjścia do sformułowania kolejnych celów ZR. Ich trafne określenie, a następnie systematyczna realizacja są bowiem niezbędnym elementem gwarantującym zrównoważony rozwój światowej gospodarki i redukcję skali jej globalnych problemów.

Literatura

- Conférence des parties (COP)*, Convention sur la diversité biologique, <http://www.cbd.int/cop>
- http://greenworld.serwus.pl/deklaracja_sztokholmska1.htm
- <http://www.earthsummitwatch.org>
- <http://www.greenevo.gov.pl>
- <http://www.unep.org>
- Korolec, *Udział w konferencji Rio+20 przyniósł Polsce wymierne korzyści*, forsal.pl z 23.06.2012.
- L'avenir que nous voulons*, Rio+ 20 Conference des Nations Unis sur le development durable, NU, Rio de Janeiro, juin 2012.
- L'ONU lance une stratégie environnementale cherchant à stimuler la croissance économique tout en protégeant la biodiversité*, Centre d'actualité de l'ONU
- Ministerstwo Ochrony Środowiska, <http://mos.gov.pl>
- Rezultaty szczytu w Rio*, Unia Europejska.org, <http://www.uniaeuropa.org>
- Świrski K., *Rio +20, jak Kongres Futurologiczny*, Newsweek.pl, z 25.06.2012, www.newsweek.pl
- United Nation, www.un.org

RIO +20 EARTH SUMMIT – WHAT FUTURE OF THE SUSTAINABLE DEVELOPMENT?

Summary

On another Earth Summit in Rio de Janeiro in 2012, „The Future We Want” statement has been adopted, expressing the desire to renew the commitment to the SD and promoting the idea of sustainable future on the economic, social and environmental level. The content of this document indicates the domination of declarations and assurances over specific commitments. The most important, however, is to consistently take action in favor of SD, despite the scale of the challenges faced by the modern world, being much greater than means that respective entities are willing to spend to deal with global problems. In this case, we should hope that the results of the last Earth Summit will prove to be a good starting point for the formulation of subsequent SD objectives. Their accurate identification and systematic implementation will ensure sustainable development of the word economy.